

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring « Oud Wachtebeke »

verantw. uitgever
LANCKRIET GILBERT
Lijsterstraat 8
9070 Wachtebeke

jg. 5 nr. 1 februari 1978.

elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen

VRIJDAG 14 oktober 1977 20 uur STIPT.

HERDENKINGSVERGADERING 10-JARIG BESTAAN
HEEMKUNDIGE KRING "OUD -- WACHTEBEKE "

HULDEGING MAURITS VAN HEIRSELE.

10 jaar voorzitter van de Heemkundige Kring "Oud-Wachtebeke"

programma.

- 20 u : Aankomst.
 20.10 u : Lofrede door Aloïs Creve.
 20.20 u : Rede en overhandiging; door Georges De Laender.
 20.30 u : Begin mosselmaal.
 21.30 u : Einde mosselmaal.
 Overhandiging bloempôt aan Maurits voor zijn vrouw
 door Rita De Maesschalck.
 21.40 u : Toespraak door Aloïs Creve.
 21.55 u : Toespraak door Guy Hocheke met overhandiging schilderij
 van Jef De Caluwe aan Maurits; Georges De Laender
 brengt het binnen.
 22.10 u : Dankwoord door Maurits.

Tuur Du Cheyne en Hubert De Maesschalck filmen.
 Patrick Waeytens neemt foto's.

Nadien kaartspelen voor de liefhobbers of dansen.

Betaal uw lidgeld voor 1978 tijdig.
 leden: 150 fr.
 steunende leden: 250 fr.
 sorten op rekening: 000-1064014-21
 van A. Du Cheyne, Smishoek, 30, 9070 Wachtebeke.
 vermelden "Heemkundige - Kring" "Oud-Wachtebeke".

Langs deze weg, danken we onze leden die reeds in de voorbije maand
 aan hun lidmaatschapsbijdrage 1978 voldeden.

Op 14 oktober 1977, ging de feestelijke herdenkingsvergadering van het 10-jarig bestaan van de Heemkundige Kring door in café "Van Petegem".

Secretaris Guy Hoebeke opende de avond met een korte inleiding. Hij schetste het doel van de avond en hij legde vooral de nadruk op het 10-jarig voorzitterschap van Maurits Van Heirzele. Daarna gaf hij het woord aan onze ere-secretaris Aloïs Creve. Deze sprak de feestrede: hij schetste het ontstaan van de heemkundige kring van een sceptisch bekeken clubje tot een volwaardige kring met bij de 300 leden.

Vandaag, waarde disgenoten, viert de H.K. de 10de verjaardag van zijn stichting. Het is wellicht niet dag op dag, maar dat is ook de bedoeling niet - we kunnen alleen met verblijftheid konstateren dat de H.K. nu zelf al heemkunde aan het worden is en zijn zeer speciale plaats in onze Wachtebeekse geschiedenis inneemt.

Straks krijg ik waarschijnlijk nog wel de gelegenheid om verder in te pikken op deze stand van zaken.

Ik heb het nu over iets heel uitzonderlijks: de vereniging die toen werd opgericht, is gesticht door dezelfde mensen die er nu nog altijd bij zijn. Ik weet niet door welke vlieg zij indertijd gestoken werden, maar een Heemkundige Kring moest en zou er komen te Wachtebeke, en tot verbazing van veel schuddehollende toeschouwers is de boot niet alleen van wal gestoken, is hij niet blijven dobberen ter plaatse, maar is hij in optima forma op een welbepaald doel afgestevend: gerogeld heeft hij op de voorziene aanlegplaatsen de reeds rijke oogst afgeladen en vaart met nieuwe ideeën en nieuwe projekten zijn volgend doel tegemoet.

In 1967 werd als voorzitter de heer Maurits Van Heirzele aangesteld. Het is er mij hier niet om te doen zijn vele verdiensten in die funktie extra in het licht te plaatsen, of een historiek op te hangen over alles wat hij voor de Kring betekend en gedaan heeft. Anderen zullen dat in mijn plaats hee wat vollediger en meer humoristisch doen. De lijst zal lang zijn.

Maar twee zaken wil ik hier beklemtonen, twee dingen waarvan we niet iedere dag denken, maar die opmerkelijk zijn:

In 1967 werd Maurits aangesteld, een beetje op experimentele wijze, en iedereen heeft zich afgevraagd hoe hij het zou aanpakken en wat hij nu eigenlijk zou gaan doen. Zonder in het minst de mensen te vergeten die ik hiervoor reeds "de vliegen die hem gestoken hadden" noemde - en ik denk hierbij aan de Heer Robert Van de Velde e.a. weten wij allen dat het dank zij Maurits is dat de H.K. gestart is en in leven gebleven is. Onder zijn beleid is de Kring uitgedijd tot wat hij nu is.

Maar het tweede punt is nog flagranter.

Maurits heeft het niet alleen door eigen bril gezien. Hij heeft gemerkt dat hij alleen het niet kon doen; hij is er in geslaagd op die tijd een hele schaar jongere mensen warm te maken voor het initiatief: zij doen het op een schitterende manier, brengen hun nieuwe ideeën er bij. Allen samen hebben ze de H.K. gemaakt tot wat hij nu is: een vereniging met heel veel geïnteresseerde enthousiaste leden, een vereniging die

tot de ziel en het hart van het volk in onze gemeente spreekt, een vereniging die boven alle partijgelouter verheven, nog de aard en de eigenheid van het oude Wabeke opspoort, bewaart en bevordert.

Niemand zal mij tegenspreken, Dames en Heren, dat dit uiteindelijk en nog verderreikend sukses te danken is aan de zachte koppigheid, aan de nooit aflatende schalkse ijver, aan het vaste geloof in deze zaak van één man: onze eerste en huidige voorzitter Maurits Van Heirzele.

Alleen al om die reden verdient hij een plaats in de verdere geschiedenis van de H.K. en van de gemeente: om die reden wil ik hem, in naam van het bestuur - maar zeker in naam van de hele bevolking - van harte danken en gelukwensen

Op een klowneske manier: met bolhoed, pince-nez en rood-witte-neusdoek schetste museum bezitter (Moervaartstede) Georges De Laender, de inspanning welke onze voorzitter zich getrooste voor de uitbreiding van de H.K.

Beste vrienden,
Het moet ons vandaag van het hart onzen Achtbare Voorzitter Maurits te feliciteren voor zijn 10 jaar onverdroten inspanning die hij als stichter en voorzitter van de Heemkundige Kring "Oud-Wachtebeke" leverde.

Maurits zei steeds bescheiden "Achterzitter".... maar in feite is 't waar ook, want Hij zat er achter.... voornamelijk achter de lidgelden!

Maurits zo slim als "Coryn" zei steeds ik heb geen lidkaarten van 100fr. meer maar zoude gij geen nemen van 500 fr. of 1000fr. En zo sleepte Maurits de centen binnen, dit was niet alles, want niets was hem te veel voor de H.K., tentoonstellingen inrichten, vergaderingen beleggen, enfin te veel om op te noemen,.... Want wij kunnen Maurits nooit teruggeven hetgeen hij aan de H.K. gaf naamlijk 300 leden!

Dank zij hem groeit en bloeit onze kring.

Wij mogen ook niet vergeten dat Maurits overal bij is en hij kan vertellen (leugens ook) uren lang over toen.... en in den tijd... hij is in feite de "Wachtebeekse sprekende encyclopedie" Maurits wij willen U als voorzitter nog lang in ons midden behouden in blakende gezondheid, want als H.K. beseffen wij dat U onvervangbaar bent.

Als blijk van waardering dit document, dat niet opweegt tegen Uw prestatie dat weten wij!

Maar het komt ons welgemeend uit ons aller hart.

Hierna overhandigde Georges aan de voorzitter de "feestbullë".

1 1967 OUD WACHTEBEKE 1977

Aan de Heer Van Heirzele Maurits geboren te Wabeke den dertigsten van de derde, achttienhonderd negen en negentig.

Aan bovengenoemde Heer zijn wij H.K. Oud-Wachtebeke veel dank schuldig. Daar hij stichter en voorzitter is van de Heemkundige Kring "Oud-Wachtebeke" en deskundige is in volgende vakken:

Wabeeks en andere dialecten:

Familiekunde, Heraldiek

Numismatiek, Folklore

Uilenschieten & Mussenverven

Bovendien drager is van de naam "Coryn" verlenen wij hem dit

Diploma met Grootste Onderscheiding en kennen Hem den titel toe van:

"Vorsers voor Heemkunde"

wordt bevestigd door alle aanwezige bestuursleden.

Na een rijkelijke mosseldis, werd de echtgenote van de voorzitter-
wegens ziekte verhinderd- betrokken in de viering. De voorzitter mocht
een prachtig bloemstuk ontvangen voor zijn echtgenote.

Na een moment van ontroering nam Burgemeester Creve opnieuw het woord
in naam van het Wachtebeekse gemeentebestuur. Eveneens bracht hij
hulde aan Robert Van De Velde: geestelijke vader en medestichter van
"Oud-Wachtebeke"

Mijnheer de Voorzitter,
Dames en Heren,
Voor de tweede maal doet men vanavond een beroep op mij om
hier nog enkele woorden te zeggen naar aanleiding van het feest
dat wij vieren.

Het is waarschijnlijk passend en rechtmatig, dat wij vanavond
de loftrumpet steken over de mensen die op een of andere wijze,
elk op zijn terrein, al die jaren al iets hebben gedaan om de
fakkels brandend en zichtbaar te houden:

- Robert Van de Velde, die het eerste licht heeft doen schij-
nen, en de vonken heeft aangewakkerd die reeds lang bij velen
lagen te smeulen;
- Maurits Van Heirzele, die tien jaar lang de motor en de
drijfkracht is geweest en hopelijk nog lang blijft;
- de vele stille werkers en medewerkers van het eerste- en
ook wel van het huidige uur- gemeentesecretaris Buysse en
gemeenteontvanger Vervaet;
- de ontelbare mensen en leden die ons financieel of materieel
hebben geholpen en bijgestaan;
- de vele genereuze "werkpaarden" die er altijd zijn en zonder
wie de kar niet zou rollen in één of andere richting:
Guy Hoebeke, Thuur Du Cheyne, Hubert De Maesschalck,
Gilbert Lanckriet (en zijn echtgenote niet te vergeten!)
Georges De Laender (die dan nog eigen pijlen op zijn per-
soonlijke hoog heeft staan!) Louis Vanblaere en onze monnik
Erik De Smet.

Vergeef mij als ik namen vergeet, want b.v. bij de organisatie
van de volksspelen hebben nog zoveel mensen bereidwillig mee-
gewerkt, dat de lijst wel te lang zou worden.

Maar het is even passend dat wij op dit ogenblik tastbare
conclusies trekken uit hetgeen voorbij is.

Met veel geroffel; gebruik makend van alle media waardoor ons
volk kan bereikt worden, kondigt men nu "Het jaar van het dorpe
1978" aan! Nu pas! Wat heeft de H.K. eigenlijk wel gedaan?

Ik beeld mij in dat ik bij een rondvraag van het Ministerie
van de Nederlandse Cultuur gewoon zou kunnen verwijzen naar
de verwezenlijkingen die de Kring reeds op zijn actief heeft
staan. De H.K. heeft bewezen:

- dat er onder de bevolking een grote interesse bestaat voor
zijn activiteiten;
- dat die activiteiten op een goeden en graag aanvaarde wijze
wordt gevoerd.
- dat hij steeds getracht heeft niet eenzijdig te blijven, maar
zichzelf voortdurend vernieuwt. We denken hierbij aan de
volutie van foto's, dia's, films, tentoonstellingen, grotere
uitgaven in boekvorm, kleinere regelmatige periodieken, uit-
stappen, bezoeken, inrichten van volksspelen op de kermis, andere
verwezenlijkingen en verdere perspectieven die nog maar gewoon
in het hoofd van sommigen rondraaien!

Zeker het gemeentebestuur heeft reeds van ver en alleszins niet gedwongen, meegewerkt aan uithouw en werking van de H.K. maar nu precies komt men ons spreken over "Jaar van het Dorp" over culturele raden e.d.m.? Laat ons niet lachen: het gemeentebestuur heeft het niet zelf gedaan. Maar het is zo: sinds 10 jaar wordt hier aan het dorp gedacht. Sinds 10 jaar hebben we hier dank zij U, Dames en Heren - een stuk van een culturele raad.

Mijn persoonlijke overtuiging is de volgende, en ik meen hier te spreken in naam van het huidig bestuur: aan weerszijden moeten nog stappen worden gedaan om tot hetzelfde doel te komen.

Vooréerst, en dat heb ik U gezegd tijdens de ontvangst op het gemeentehuis ter gelegenheid van de kermis dit jaar - moet het bestuur U meer middelen ter beschikking geven.... U weet ook wat ik bedoel. Wij hopen oprecht dat dit er binnenkort van komt en dat wij U bij die gelegendheid ook eens extra aan de bevolking zullen kunnen presenteren.

Anderzijds zijn uw activiteiten wellicht nog voor uitbreiding vatbaar: i.p.v. alle krachten te versnipperen in ettelijke onmachtige comité's, wat zou er U b.v. beletten ook aandacht te besteden aan uitzicht (groen en beplanting), kader en milieu, op een verantwoorde en efficiënte manier, die we van U trouwens gewoon zijn?

Ik wil U, mijnheer de voorzitter en leden van het bestuur, van harte danken voor al wat U reeds hebt gepresteerd. Maar zo onbaatzuchtig zijn wij ook niet: als wij U verder blijven helpen en steunen, verwachten wij ook nog veel van U in de toekomst! Het is uiteraard niet het ogenblik of de plaats om hierover nu verder te detailleren maar ik hoop dat dit ogenblik er wel spoedig komt. De houtade van een anonieme schrijver is hier te Wachtebeke wel iets van het stompzinnigste dat ooit werd geschreven: "Geschiedenis is een verhaal over iets wat nooit gebeurd is, verteld door iemand die er niet bij was!" Integendeel, zeg ik: iedereen kan geschiedenis maken, alleen een groot man kan ze achteraf schrijven; eerlijke mensen kunnen er voor zorgen dat ze goed wordt gelezen en verder groeit in heden en toekomst.

De heer Hoebeke bracht ons dan naar het hoogtepunt van de avond.

Het is nu langzamerhand tijd geworden, Maurits om aan uw huldiging een tastbare vorm te geven. Dit wil ik echter niet doen zonder vooraf een overzicht te schetsen van de gebeurtenissen die geleid hebben tot de viering van vanavond. Het is nu ongeveer een dertig jaar geleden dat uw vriend Robert Van de Velde, de geestelijke vader van onze kring, zijn belangstelling voor heemkunde begon te tonen door het verzamelen van postkaarten. Tussen haakjes, enkel gezondheidsredenen verhinderen hem vanavond deel te nemen aan deze bijeenkomst. Hij sluit zich echter methart en ziel aan bij de hulde aan u Maurits. Robert Van de Velde, werkzaam bij het kadaster, moest na de oorlog molens gaan fotograferen voor zijn werk. Zijn directeur wakkerde hem hierbij aan, in zoverre dat dit leidde tot het ontstaan van drie boeken over molens, gepubliceerd door de Provincie met een voorwoord door Robert.

We kunnen hier niet uitweiden over welke invloed dit gehad heeft op het ontstaan van het Molenmuseum in het domein Puyenbroeck.

Nog was zijn belangstelling voor heemkunde niet verzadigd, want rond '61 werd hij medestichter van Oost-Oudburg, de heemkundige kring van Sint-Amandsberg.

Dit alles, samen met de ondertussen verzamelde postkaarten, landkaarten, dokumenten en voorwerpen, deed bij de gehoren en getogen wachtebekaar de gedachte rijzen ook in Wachtebeke een heemkundige kring te stichten. Meer dan een jaar zocht hij een goede voorzitter, tot hij die gevonden had in U. Gelukkig stemde gij toe in de zeker niet gemakkelijke opdracht. Zo gebeurde het dat - en hier haal ik letterlijk aan wat de toenmalige archivaris Aloïs Creve schreef in het sindsdien helaas niet meer bijgehouden verslagboek:

Op zondag 10 december 1967 te 10 uur, ter herberg bij Valère Vervaet, Rechtstro te Wachtebeke, kwamen, met het oog op eventuele stichting van een heemkundige kring, volgende personen bijeen:

De heren: Van Heirzele Maurits, - Van de Velde Robert, Erevoorzitter, Vervaet Albert, - Vervaet Roger - De Buck Gustaaf - Creve Aloïs.

Er werd onmiddellijk een bestuur gekozen en wel:

Maurits Van Heirzele, voorzitter.

Albert Vervaet, schathewaarder.

Aloïs Creve, archivaris.

Op de tweede vergadering, 13 april 1968, mocht ge een paar nieuwe gezichten begroeten: de heren Achiël Buysse, Maurits Migom, Vandenhende Hubert en Arthur Du Cheyne.

De werking in het begin beperkte zich tot voordrachten, dia-voorstellingen en tentoonstellingen. In dit laatste vermoed ik uw hand, Maurits, want gij zijt het die jaar op jaar zorgt voor de tentoonstelling in "t Kasteelken."

De eerste jaarboeken zijn ook aan u te danken. Gij geeft immers aan Broeder Leopold de nodige postkaarten en inlichtingen, die de boekjes "Wachtebeke, bij het begin der 20ste eeuw" en nadien "De Langelede" mogelijk maakten. Daar bleef het niet bij, want enkel uw kennis van het Wachtebeke van vroeger, liet mij toe ons jaarboek 1976 samen te stellen.

En nog is uw taak niet af, want er wachten nog ettelijke tientallen postkaarten op uw uitleg, als een bijzonderen vorm van uw bijdrage tot de jaarboeken moet ik hier nog vermelden de gesprekken met Maria Van Geertrui, Georges Kips, de familie Vandergracht, de familie Schelstraete, de oud-direkteur van de cementfabriek, Frans Steel - allen door u tot stand gekomen. Ze droegen bij en zullen nog bijdragen tot onze boeken. Het is uw grote verdienste Maurits, dat ge bij de geleidelijke groeiende verscheidenheid: film - driemaandelijks blad - volksspelen - archiefvorsing - opgravingen - reizen - jaarboek - fotograferen van Wachtebeke steeds voor iedereen de onmisbare bezielende leider gebleven zijt, de hinddraad die door alles loopt, de onvermoeibare belegger van vergaderingen, zonder nog te spreken van het onschathare werk dat ge elk jaar opnieuw verricht door uw persoonlijk contact met bijna al onze leden.

Proficiat Maurits en nog vele jaren vruchtbaar voorzitterschap. Genoeg woorden, nu de daad. Zoals het bij een jubileum past, hebben we gedacht u met een geschenk te verrassen, als uitdrukkelijke blijk van onze waardering. Wie zijn die wij? Het spreekt vanzelf gans het bestuur van de kring, maar ook onze gastvrouw van vanavond, Yvonne Van Peteghem, van wie het voorstel kwam voor de keuze van het aandenken, voorstel dat eenstemmig door de voltallige vergadering goedgekeurd werd, en Georges, want we waren maar met ons tweeën. Het mag ook gezegd worden dat Yvonne's voorstel achteraf door iedereen onmiddellijk als uitstekend bestempeld werd. Haar steun bleef echter niet beperkt tot een geestelijke bijdrage, maar omvatte ook een financiële. Om tenslotte, Maurits, te komen bij de laatste, maar belangrijkste van alle schenkers, uw oude vriend en medekrijgsgevangene, Jef De Caluwe, hier aanwezig. Hij aanvaardde niet alleen de opdracht iets bijzonders voor u te maken, maar hij stond er op, en dat mag wel dubbel onderstreept worden, van enkel zijn materiaalkosten vergoed te krijgen. De rest schonk hij ons uit waardering en vriendschap voor u. Hoeveel dat is zult ge onmiddellijk zelf kunnen beoordelen. Van harte dank, Mijnheer De Caluwe, en wilt ge nu zelf de onthulling doen Maurits?

Kunstschilder Jos De Caluwe - grote vriend en medekrijgsgevangene van onze voorzitter - had in opdracht van de H.K. een kunstwerk vervaardigd. Een zicht op de Langelede bij de halkenbrug, een zicht van 1928.

De kunstschilder zelf was aanwezig om zijn kunstwerk aan onze voorzitter te overhandigen.

Een duidelijk ontroerde voorzitter dankte hierna het bestuur en de werkgroepen van de H.K. voor hun inzet om de heemkundige kring in stand te houden, waarvoor hijzelf reeds 10 jaar geijverd had.

Dames, juffrouwen, mijne Heren,
Hartelijk dank voor al de ere die U mij bewezen hebt. Maar, wat mij het meeste treft zijn de groepen van onze heemkundige kring. Dat het tienjarig bestaan zo luisterrijk gevierd wordt, is het bewijs van zijn goede werking en zijn verstandhouding onder de verschillende werkgroepen. Vooreerst hebben wij het uitgeven van ons jaarboek: het uitgeven van ons driemaandelijks mededelingenblad, de volksspelen, dan de filmploeg die het gebeuren in Wachtebeke in de toekomst in herinnering zal brengen. Dan hebben we nog verscheidenene vorsers die opzoeken doen in de verschillende archieven en andere heemkundige instellingen en fondsen.

Hier volgen onze werkende leden:

1. Guy Hoebeke - secretaris, fotograaf ruildienst
de spil van onze kring.
2. Tuur Du Cheyne: film -en penningmeester.
3. Gilbert Lanckriet: driemaandelijks blad - reizen.
4. Mevrouw Lanckriet: Typiste.

5. Erik De Smet: vorsingswerk, jaarboeken, driemaandelijks blad.
6. Patrick Waytens: fotograaf, en oude volksspelen.
7. Hubert De Maesschalck; film en kermisfeesten.
8. Louis Van Blaere: jaarboeken, film - opgravingen -reizen.
9. Mevrouw Van Blaere: jaarboeken.
10. Georges De Laender: tentoonstellingen - museum - raadslid.
11. Aloïs Creve: raadslid - drukker jaarboek.
12. Jos. De Cock: raadslid - jaarboek.
13. Achiel Buysse: stencillen driemaandelijks blad.
14. Cesar David: raadslid.
15. Theofiel Vandereedt: raadslid.
16. Yvonne Van Peteghem: goede verzorging.
17. Jef De Caluwé: sympathie en steun.

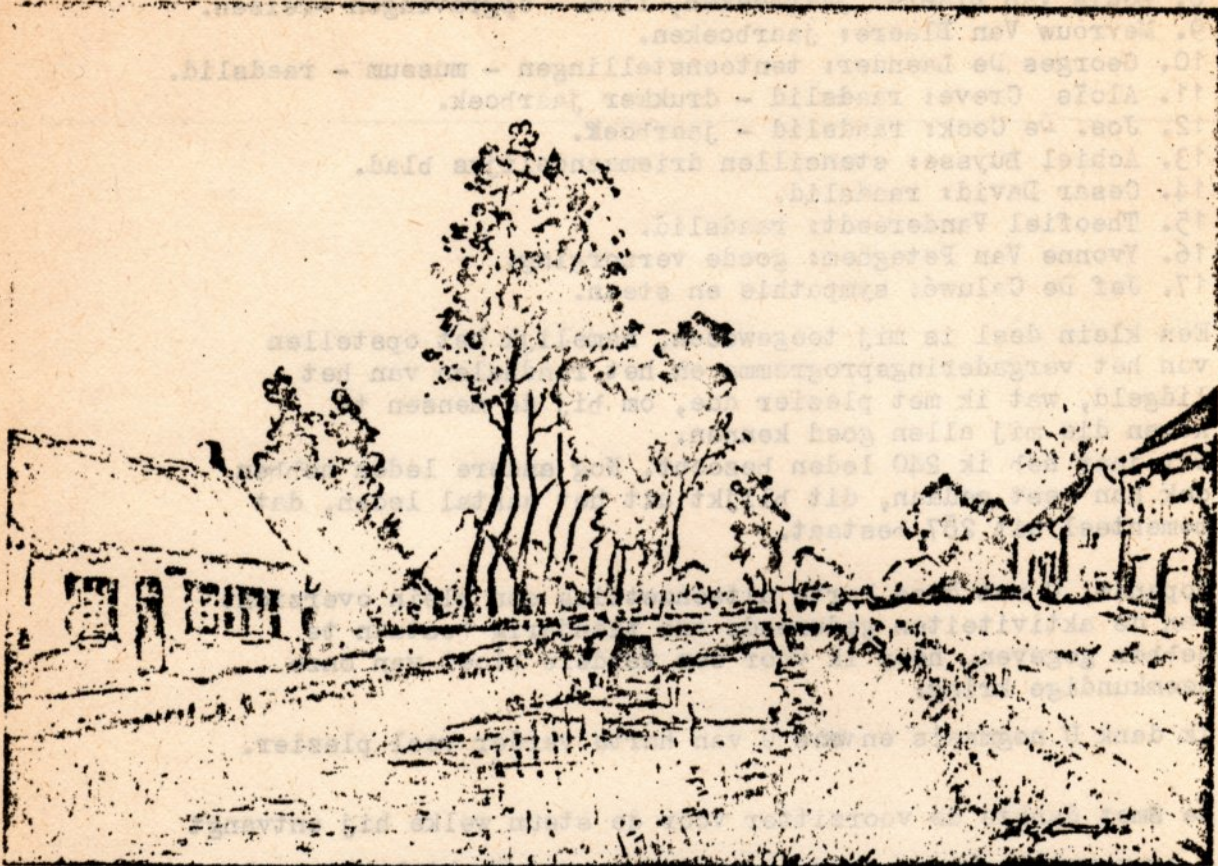
Een klein deel is mij toegewezen, namelijk het opstellen van het vergaderingsprogramma en het rondhalen van het lidgeld, wat ik met plezier doe, om bij de mensen te komen die mij allen goed kennen.

Dit jaar heb ik 240 leden bezocht. Nog andere leden hebben ook hun best gedaan, dit blijkt uit het aantal leden, dat momenteel uit 287 bestaat.

Hopende, U met deze korte uiteenzetting een klein overzicht van de activiteiten gedurende ons tienjarig bestaan te hebben gegeven, hoop ik voor een verdere bloei van onze heemkundige kring.

Ik dank U nogmaals en ~~wens~~ U van harte verder veel plezier.

Erik De Smet dankte de voorzitter voor de steun welke hij ontvangt van de heemkundige kring voor zijn studie over Wachtebeke en als blijk van dank schonk hij zijn laatste publikatie "Het Rijke Gasthuis te Eeklo" verschenen in jaarboek 1976 "Appeltjes van het Meetjesland".

Schilderij geschonken door het bestuur H.K. aan onze
jubilerende voorzitter.

Het kunstwerk, werd door de kunstenaar - Jos Decaluwé - zelf
overhandigd.

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring « Oud Wachtebeke »

verantw. uitgever
LANCKRIET GILBERT
Lijsterstraat 8
9070 Wachtebeke

jg. 5 nr. 2 juni 1978.

INHOUD.

Volksspelen Kermiszon­dag 25 juni	
	12-13-14-15-16
Volksspelen	17
Mededeling : reis	17
Saffarkesmarkt	18-19
Overslag	20.

BESTE SPELERS.

Evenals de twee vorige jaren worden ter gelegenheid van Wachtebeke kermis volksspelen ingericht door de heemkundige kring "Oud-Wachtebeke" dit met medewerking van de JK OKEE.

Ook dit jaar willen wij enkele bijna vergeten spelen uit onze kindertijd terug naar voor brengen.

Men kan individueel meedoen maar ook gans de familie, ieder speelt het spel waarin hij of zij het meest bedreven is.

Wel zijn enkele spelen vervangen door anderen, waardoor nog meer leute en plezier te verwachten valt, maar ook meer van uw vaardigheid zal vragen.

De spelen die de vorige jaren het meest in de belangstelling stonden zijn behouden o.a. hoepelen, toppen, kalle stekken, eieren slaan enz....

De plaats van het gebeuren: zoals vorig jaar rond het kasteeltje. De spelen gaan door op zondag 25 juni 1978 van 14.00 h tot 18.00 h. De deelnemingsprijs is zeer laag gehouden, 20 fr.

Ziezo beste spelers ik meen dat hier genoeg neergepent is om U een idee te geven van wat er op kermiszondag te Wachtebeke zal gebeuren, laat het niet bij dit lezen ... maar kom en doe mee, lacht en maakt plezier en vergeten wij voor eens weer het hedendaagse en geniet nog eens van wat bijna vergeten is.

Er zijn waardevolle prijzen te winnen, dit alles voor de ingangsprijs van 20 fr. waar vindt je nog zo iets?

Kom kijken naar de stand prijzen en overtuig Uzelf.

ALGEMEEN WEDSTRIJDREGLEMENT van de VOLKSSPELEN op

KERMISZONDAG 25 JUNI 1978 van 14.00h tot 18.00 h

- aantal spelen: 10
- iedereen kan deelnemen - individueel of
 - in gezinsverband
- inleggeld 20 fr. " - per huisgezin of
 - per persoon
- ieder betalende deelnemer krijgt een wedstrijdboekje en een puntenkaart.
- elk onderdeel is éénmalig en kan niet hernomen worden.
- in gezinsverband kan ieder lid één bepaald spel spelen of een onderdeel ervan.
- bij elk spel zijn er 10 punten te verdienen.
- de punten worden per spel genoteerd door de spelleider
- er worden prijzen uitgereikt vanaf een bepaalde totaalscore:
 - zie hiervoor bij de stand "prijzen"
- bij elk spel hangt een spelreglement waardoor iedere deelnemer gebonden is.
- het wedstrijdboekje geeft slechts een algemene uitleg van het spel.
- vermeld Uw naam en adres op de puntenkaart.

BELANGRIJK: - maak vooral veel leute en plezier!!!!

- elke suggestie voor andere volksspelen is welkom!!!!

OPGELET:

het bestuur van de heemkundige kring "Oud-Wachtebeke" is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen bij de volksspelen.

Hier volgt de uitleg voor de 10 spelen van 25 juni 1978

Spelreglement "EIEPEN SLAAN."

14.

- de speler bevindt zich in een cirkel... buiten de cirkel (op ongeveer één meter van de cirkellijn wordt een ei neergelegd)
- de speler wordt nu geblinddoekt en omgedraaid.
- de speler probeert met eenstok het ei stuk te slaan.
- hierbij mag hij (wanneer men in groepsverband speelt) aangemoedigd worden en richtlijnen krijgen van de toeschouwers.
- men mag vijf keer slaan maar moet steeds geblinddoekt blijven.
- lukt men bij de eerste poging dan bekommt men 10 punten
- " " " " tweede " " " " 8 "
- " " " " derde " " " " 4 "
- " " " " vierde " " " " 2 "
- " " " " vijfde " " " " 1 punt.

Spelreglement "TOPPEN." (Tollen.)

- Aan elke speler wordt een top en touw uitgereikt.
Wikkel het touw rond de top en werp de top van U weg terwijl U het uiteinde van het touw tussen de vingers geklemd houdt.
- U mag ook het touw laten opwickelen door de spelleider.
 - U mag eerst éénmaal proberen.
 - de tweede worp is de geldige. Bij deze worp wordt de draaitijd van de top gekronometreerd.
 - de behaalde punten zijn afhankelijk van de draaitijd (zie hiervoor de puntentabel bij de stand)
 - kappen is eveneens toegelaten.

Spelreglement "KALLESTEKKEN."

- De speler krijgt drie loden werpschijven en probeert hiermede vanop vijf meter afstand een klosje (Kalle) omver te gooien.
- op de kalle liggen 10 geldstukken. Wanneer de kalle geraakt wordt vallen de geldstukken in de ronde.
 - elke munt die dichterbij de stekken (loden schijf)-ligt dan bij de kalle is een punt.
 - een muntstuk dat precies tussen de stekker en de kalle ligt wordt aan de kalle toegekend.
 - men krijgt drie kansen.
 - de eerste worp waarbij de kalle geraakt wordt (en waarbij geld op de grond valt) is de geldige.
 - kinderen beneden de 12 jaar mogen vanop drie meter afstand gooien.

- elke speler krijgt een "balpijp" en klodden.
"Balpijp" is een stuk tak van de vlierstruik waaruit de kern verwijderd is.
"Klodden" is ruw bewerkt vlas.
- men kauwt het vlas tot een klein propje (dit propje mag ook met de hand gemaakt worden - er is water ter beschikking)
- duw dit propje door middel van een stamper in de balpijp en schuif het door tot het uiteinde.
- maak een tweede propje en perst dit nu eveneens in de balpijp tot het eerste propje met een flinke klak uit de balpijp vliegt.
- men mag het propje bij de uitgang van de balpijp opvangen en opnieuw gebruiken.
- de speeltijd is vijf minuten - elke duidelijke klak is één punt.
- de spelleider kan U nuttige instructies verschaffen.

Spelreglement "HOEPELEN."

- elke speler wordt een hoepel en een hoepelstok overhandigd.
- men moet hoepelen met de hoepelstok.
- men hoepelt over een bepaalde afstand (ongeveer 40 meter)
- de snelheid heeft geen belang.
- men is verplicht alle hindernissen die zich op het parcours bevinden te nemen.
- elke gemiste hindernis of telkens wanneer de hoepel op de grond valt wordt een strafpunt aangerekend.
- men vertrekt van 10 punten.

Spelreglement "DOZEN WERPEN."

- op een plank worden tien blikken bussen opgestapeld.
- de speler krijgt drie voddebollen en probeert zoveel mogelijk bussen van de plank te gooien.
- men mag na elke rake worp de spelleider verzoeken de bussen terug te stapelen.
- elke bus die van de plank valt is een winstpunt.
- de werpafstand is vier meter.

Spelreglement "DIABOLO".

Bij dit spel wordt van de speler verwacht dat hij de diabolo gedurende één minuut laat draaien om 10 punten te behalen.

- lukt hem dit slechts gedurende een halve minuut dan bekommt hij 5 punten.
- wanneer de diabolo op zijn minst 15 seconden aan het draaien kan gehouden worden, wordt 2 punten toegekend.

Spelreglement "KATAPULT SCHIETEN."

Bij dit spel kunnen wij het kattedwaad uit onze jeugdijaren nog eens uithalen. Bovendien zijn er nog punten mee te behalen. In vijf pogingen probeert men met een welgemikt schot een gloeilamp aan diggelen te schieten.

- lukt dit bij het eerste schot dan heeft men 10 punten verdiend.
- is het tweede schot raak, dan heeft men 8 punten.
- " " derde " " " " 4 " "
- " " vierde " " " " 2 " "
- " " vijfde " " " " 1 punt.

Spelreglement "TOUWSPRINGEN."

Dit spel dat tot op heden nog volop populair is (al was het maar om af te slanken) heeft geen uitleg.

- voor elk vijf sprongen wordt één punt toegekend.
- Maximum punten is 10.

Spelreglement "HOEFIJZER WERPEN".

Hier probeert de speler vanop een afstand van ongeveer 4 à 5 meter een hoefijzer te gooien naar een in de grond geslagen staak.

Het hoefijzer moet rond de staak liggen - lukt dit bij de eerste worp dan bekommt de speler 10 punten.

bij de tweede worp 8 punten.

" " derde " 4 "

" " vierde " 2 "

" " vijfde " 1 punt.

p.s. Het hoefijzer geldt in het volksgeloof als geluksvoorwerp beter als onheilwerend amulet. Het is ook de amulet van de wassende maan, waarvan men zegt dat ze de eigenschap bezit kracht te verlenen. Werd het hoefijzer op de openbare weg gevonden dan kreeg de vorm van het ijzer nog meer betekenis: door de verbinding van het sterke ijzer met die van het sterke paard.

MEDEDELING.

DOOR HET PAJOTTENLAND.

De jaarlijkse reis van de heemkundige kring "Oud-Wachtebeke" die normaal gepland was voor 9 juli 1978 is **UITGESTELD** naar begin september. Dit vanwege te grote concurrentie van andere reisgezelschappen.

Hier volgt dan een korte schets van de reis.

- Vertrek + 8 h. op het dr. J. Persijnplein.
- Naar het provinciaal domein van Gaasbeek, bezoek aan het kasteel.
- Bezoek aan de geuze- en lambikbrouwerij "De Troch" te Wambeek.
- Dwars door het Breugelland met een rustpauze in het idyllisch St. Anna-Pede.
- De middeleeuwse burcht van Beersel.
- Door de rijk behoste Zennevallei bereiken we het smidse museum van Ittre.
- Om dan 's avonds te genieten van de verlichte abdijruïnes van Villers-la-Ville.
- In het volgend drie maandelijks blad verschijnt een gedetailleerd reisplan.

SAFFARKESMARKT.

Een handvol rode daken in het hart van een weelderig-groene boom, dit is het symbool van het jaar van het dorp, negentienacht en zeventig.

We keken ernaar en we kregen een soort van ongemak, een vaag gevoel dat eigenlijk niet meer erg "in" is: we kregen heimwee.

Toevallig vergaderd ten huize van burgemeester Wies Creve praatten we wat rond dit dorp en dat heimwee, en we besloten: we moeten iets doen om de waarden uit het vroegere dorpsleven die (eigenlijk nét nog niet) verloren zijn gegaan, terug te roepen naar het hart van ons eigen dorp, het plein, de markt.

Een markt. Ja, goed. Maar hoe noem je zo een markt? Mevrouw Creve die aan het breien was, zei tussen twee steken in: ... noem hem Saffarkesmarkt. En dat was het! Ik bedoel: daar was de naam.

Burgemeester Creve heeft het bestuur van de heemkundige kring dan officieel gevraagd "er iets van te maken". Na een drietal vergaderingen stond er al "iets" op papier. De Saffarkesmarkt zou een kulturele dorpskermis worden.

Kultureel omdat, zoals ik reeds hoger zei, de werkelijke waarden uit het dorp weer even tussen ons komen te leven.

Dorpskermis omdat de feestelijke stemming rond eten en drinken, dans en muziek, eenvoudig gezamenlijk amusement, ons hart zal verwarmen.

Er zullen mensen aan het werk zijn die getuigen hoe men vroeger als individu tegenover de eerlijke materie stond (wiezen, wol, klei, leder, vlassdraad) en zeer persoonlijk daaruit iets vervaardigde, voldoende aan de eisen van een zeer persoonlijke klant, en hoe men telkens dubbel werd betaald: in (o ja - weinig) geld, maar vooral in vreugde en fierheid over het geleverde werk.

En er zal hier gedronken worden, allemaal op elkanders gezondheid, genietend van elkanders vreugde op de doodgewone houten brouwersstoelen.

Dat is dan kermis.

Het zal er naar pannenkoeken geuren en naar lekkere worsten, en misschien zullen we de mensen leren weten dat er o zóveel betere dingen bestaan dan braaf zwijgend samen de whisky en de paprikachips bij de TV 's avonds. Uit onze eerste Saffarkesmarkt zal natuurlijk veel te leren vallen voor volgende jaren, en het bestuur van de Heemkundige Kring is altijd bereid suggesties en ideeën van de leden uit te werken.

Ons dorp moet léven in onze Saffarkesmarkt!

Wat een saffarke eigenlijk is?

Lees het artikel.....

en dan weet u het meteen.

RENE DE VETTER.

1788: een nieuw is gebouwd langs de westkant van het kerkhof.
1787: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1786: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1785: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1784: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1783: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1782: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1781: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1780: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1779: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1778: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1777: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1776: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1775: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1774: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1773: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1772: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1771: een eerste eno juridische richt tot de vart van
1770: een eerste eno juridische richt tot de vart van

vervolg-----

Overslag.

door E.H. Strobbe.

1730 19 dec. wierd de volgende antwoord hem toegezonden: "om te voldoen aan het gene Ued. ons op den 11 deezer uyt orde van haere hoogmogende heeren staeten op den Overslag heeft bevolen, deezen dient om Ued. kenbaer te maeken, als dat ik onderschreven en mijnen medepater Rumaldus De Reyke, priesters zijn van het order der minderbroeders Recolletten dat wij woonachtig zijn op de parochie Wachtebeke boden zijns Keyzers Majesteit en dat wij van den hoogweerdigen heer Bisschop van Gent gezonden zijn, om de Roomsche ingezetenen van den Overslag, Zuiddorpe en andere aengebleven polders, gelegen op het ambacht van Axel besejde het canael op de Roomsche weyze in hunne ziekte bij te staen, zoo nogthans, gelijkerwijs aan Mijnheer genoegzaam is bekend, dat alle onze andere Roomsche diensten op den bodem van zijn Keyzerlijke majesteit geschieden en wij op den bodem van haere hoogmogenheden niets anders en doen als de Roomsche zieken op de Roomsche wijze bijstaen.

Uw Dw. Dienaer

Benedict. Maegerman Minderbroeder
Recolletten.

Overslag 19 Nbr. s 1730

1768: de vloer van de kerk is met moortel in nieuwen blauwen en witte steen gelegd. De bekosting is geschied door den verkoop van den ouden steen en van de boomen welke op het kerkhof stonden voor de eerste betaling.

1771: den 13 juni zijn processie-wijze ingehaelt de H.H. Reliquien van den H. Antonius a Padua tesaemen met het beeld van den zelve heyligen.

1782: een muur is gebouwd langs de westkant van het kerkhof.

1788: eens strekte onze jurisdictie zich uit tot de vaart van Moerspuy maar in het jaar 1788 is een schuur van een zekeren Joannes de Boek omgevormd tot tempel, bestaande in Zuiddorpe en dan kwam een zekere priester verbannen uit Axel, genaamd Adrianus de Decker, die daar zijn eerste mis deed den 9 nov. van datzelfde jaar en hij oefende jurisdictie uit in de omtrek, alhoewel ons de jurisdictie vancouds toekwam aldaar. Vandaar die protesthrieven naar Z. Exc. de Bisschop.

(Brief van 1681 aan hoogweerdige en doorluchtige heer Bisschop van Gent, propotieties om over te geven aan de Eerw. landsdeken van het distrikt Hulst, overgegeven door de Gemeentenaren van den Overslagh en Zuiddorpe op de requeste gepresenteert door Eerw. H; Pastoor van Wachtebeke aan zijn Hoog. H. de Bisschop van Gent)

"Gevende alhier te kennen als dat wij in de posessie zijn van ruym 130 jaren en aan onze kercke en de Gonnen (Zone) van Zuiddorpe, kerkelijk sijn geweest de menschen die gewoont en noch woonjen in de huysen der Gonne met de Limetscheydinge van desen Jaere 1770 syn gecomen aen Coninginnens bodem.

(wordt vervolgd)

Wachtebeke

Driemaandelijks mededelingsblad van de Heemkundige Kring « Oud Wachtebeke »

verantw. uitgever
LANCKRIET GILBERT
Lijsterstraat 8
9070 Wachtebeke

1978

jg. 5 Nr. 3-4 december 1978.

INHOUD.

Mededelingen.	22
Verslag volksspelen	23-24
Volksgeloof.	25-26-27
Overslag	28-29-30

Over onze jaarlijkse reis die in 1978 niet doorging.

Alles was afgesproken:...

Gilbert had alle bezienswaardigheden opgeschreven voor de jaarlijkse reis van onze kring, die ditmaal zou gaan naar de streek rond Brussel en zelfs tot aan Villers-la-Ville.

Het bestuur had zijn keuze gemaakt uit de lange lijst van mogelijke bezoeken en Patriek en ik zouden met ons gezin de verkenning maken en het uurrooster opstellen van de reis.

Dit laatste zou gebeuren in mei....

Bouwactiviteiten zorgden echter voor enige vertraging.

Toen bleek dat de voor de uitstap gekozen datum samenviel met die van de reis van de K.W.B. naar Duitsland, werd besloten onze reis te verschuiven naar augustus.

Ook dit was niet haalbaar wegens het feit dat nog velen in verlof waren of net thuis kwamen om uit te rusten van hun zomervakantie.

Het zal er dit jaar niet van komen, maar begin juni 1979 verwachten we U voor een bezoek aan Brabant.

In verband hiermee de volgende bedenking: indien de verenigingen van Wachtebeke hun activiteiten bekend zouden mogen maken bvb. aan de schepen van Cultuur en Sport, die ze ter inzage zou bewaren, zou het voor iedereen gemakkelijker zijn een gepaste datum te vinden voor hetgeen men wil inrichten.

G. Hoebeke.

De nummers drie en vier van de vijfde jaargang worden tesamen opgenomen in een nummer.

Wegens onvoorziene omstandigheden was het ons onmogelijk het derde nummer op tijd te laten drukken, en het vierde van 1978 nog te verzorgen.

Hiervoor onze veronschuldgingen

De verantwoordelijke uitgever.

De kalender geeft 25 juni 1978 en uit overleveringen weten wij dat het dan zomer is. Echter zal de geschiedenis later vermelden, "in het jaar dat er geen zomer was - enzovoort... enzovoort... Inderdaad het was een winterse dag die 25 juni, met regenvlagen die met een koude noordwesten wind werden opgezweept, met bliksems en rollende donderslagen. En uitgelezen op die dag zouden volksspelen doorgaan welke de heemkundige kring "Oud-Wachtebeke" hadden vooropgesteld ter gelegenheid van Wachtebeke kermis.

Het was de derde maal dat de spelen werden ingericht maar nog nooit was het zo droevig gesteld. Alles stond netjes opgesteld en alle medewerkers waren op post, maar door de neerpletsende regen begonnen zich op het terrein hier en daar reeds modderpoelen te vormen, bovendien kondigden enkele knetterende bliksems, vergezeld van flinke dondredreunen het openingsuur aan.

Er werd overwogen de spelen van dit jaar niet verder te laten doorgaan toen enkele opklaringen de beterschap voorspelden voor het zieke weer. Inderdaad het beterde: Weliswaar kwamen nog enkele kleine buien de spelvreugde bederven en bleef de temperatuur aan de frisse kant maar de spelen gingen door.

De heemkundige kring wil hier dan ook de dank betuigen aan alle mensen die het hebben mogelijk gemaakt de spelen vlot te doen verlopen, in het bijzonder jonge mensen die door toedoen van de Okee club hun zondagmiddag hebben opgeofferd om in dit gure weer ons ten dienste te zijn. Eveneens onze bijzondere dank aan de andere spelleiders, sympatisanten en familieleden. Wij hopen volgend jaar terug op U beroep te mogen doen, de zon is in ieder geval nu al gecontracteerd voor de volgende spelen. Ondanks alles mogen wij tevreden zijn, de opkomst was niet slecht (110 deelnemers) en er werd flink gespeeld en gelachen. In tegenstelling met de voorgaande jaren waren het nu vooral de jeugdige deelnemers die in aantal de overhand hadden. (Hier was het weer en de ronde van België voor beroepsrenners op TV ook niet vreemd aan). Dat niet alle spelen even gemakkelijk waren toont de onderstaande tabel die het gemiddelde aantal punten aangeeft per spel.

94 kaarten afgegeven bij de prijzenstand.

Spel.	Puntengemiddelde.	Rangschikking.
Toppen	2,70 punten	7
Hoefijzer werpen	1,62	9
Kalle stekken	1,57	10 Moeilijkste spel
Diabalo	5,37	5
Balpijp	8,19	1 gemakkelijkste spel
Hoepelen	5,26	6
Katapult schieten	2,19	8
Eieren slaan	7,78	2
Dozen werpen	6,86	3
Touwspringen	6,19	4
Gemiddeld totaal	47,73 punten	

Er waren 4 prijsklassen: volgende tabel II geeft een overzicht van het aantal uitgereikte prijzen per klasse.

TABEL II.

Klasse	geen prijs	Klasse I	Klasse II	Klasse III	Klasse IV
Punten	lager dan 40 p	vanaf 40 p	50 - 59 p	60-69 p	70 p en
Aantal	24	tot en met 49 p	23	11	meer
		32			4

De vier hoogste scores waren 77 punten, 76, 76, 73. ziezo, dit cijfer materiaal zal ons alweer in staat stellen de volksspelen voor 1979 voor te bereiden, wij zullen het dan waarschijnlijk zo proberen te regelen dat iedereen prijs heeft.

Wij weten wel dat "meedoen" het bijzonderste is doch wij kunnen ons voorstellen dat de kleinste deelnemers het toch ook wel doen voor de prijzen, het is bovendien voor hen dubbel zo moeilijk: Daar willen wij volgend jaar iets aan doen. De heemkundige kring "Oud-Wachtebeke" beoogt met deze spelen een tweeledig doel: 1) zij die het vroeger hebben meege- maakt terug de herinnering en de vreugde bijbrengen van hun jeugdijaren. 2) het terug kenbaar maken van oude spelen en de jeugd er toe aanzetten gedeeltelijk zelf hun speelgoed te vervaardigen. Daarom waren wij bijzonder gelukkig dat sommige deelnemers kwamen aanzetten met eigen materiaal: eigen tol, balpijp, katapult.

Aan allen die deelgenomen hebben zeggen wij "dank u" en tot volgend jaar. Aan allen die niet deelgenomen hebben zeggen wij "wij hopen dat U er volgend jaar bij bent".

Door de eeuwen heen is het leven van ons volk steeds gekenmerkt geweest door een hele reeks van gebruiken waarvan sommigen reeds hun oorsprong vinden in het verste verleden en die zelfs tot op heden nog, of gedeeltelijk zijn blijven bestaan.

Vele van deze gebruiken hadden een magische betekenis of "een geloven in iets". Bij sommige mensen was het geloof in deze gebruiken of toestanden, het volksgeloof dus, zo sterk dat hun hele levenshouding er door beïnvloed werd.

Het geloof in het bestaan van spoken, waterduivels, heksen en boze geesten was voor vele mensen een ware nachtmerrie. Hoe dikwijls zijn zij niet wakker geworden door het gerammel van kettingen. Menig stoere bonk kreeg bijna een hartverlamming wanneer hij op weg naar huis op een zwoele onweersachtige zomeravond, de dwaallichten over de grafstenen van het kerkhof zag dansen.

Oude heksen met kromme puistneuzen, met stoppels op de kin en met vette stijve haarklessen voor de ogen scheerden op hun bezem over velden en akkers en loerden met hun vurige katteogen op alles wat mens was daar beneden hen. Vele mensen hebben ze met eigen ogen gezien zeiden ze en sommige beweerden zelfs dat een verstikkende stank van sulfer hun keel dichtsnoerde.

Allemaal bijgeloof en klets van oude wijven wisten sommige boeren te vertellen, maar op hun staldeuren hadden ze vleermuizen gespijkerd omdat zij het bloed uit hun beesten kwamen zuigen, en zij maakten jacht op salamanders omdat zij de koeien in de wei hun melk kwamen stelen.

En als er bij het karnen geen boter kwam zat de duivel er voor iets tussen. Drie kruiskens moest men dan maken en het onheil was voorbij.

En och God wat waren zij gelukkig als zij van de koster of van mijnheer pastoor een paasnagel uit de paaskeers konden krijgen; die werd dan onder de zulle van de voordeur gemetseld.

Van dan af kwam het geluk in huis en bleef men steeds gevrijwaard van de kwade hand.

Of men verbrande enige stukjes van de paaskaars thuis of op het veld en men was weer een jaar lang beveiligd tegen de donder, wind, hagel, ongedierte en de valstrikken van de duivel.

Op de avond van Allerzielen werden gewijde kaarsen in huis aangestoken die men gans de nacht liet branden opdat de geesten van de afgestorvenen die naar men beweerde die nacht ronddwalen, toch niet in huis zouden verschijnen.

De gewijde kaarsen waren vroeger een "duiveltje doet al" of liever een "engeltje doet al". Drie lekken was van de kaars in de hoed of de klak laten druppelen en het geluk hing steeds boven het hoofd. Drie druppels op de deuren en vensters van het huis of op allerlei landhouwtuig want aan dit mocht ook niets overkomen; en dan de beesten: ook maar drie druppels was achter de oren en de kwade hand had ook op hen geen vat meer. Zelfs kon die kaars dienst doen om te voorspellen of de komende oogst vruchtbaar zou zijn of niet. Andere lieden die minder van dat gewijde gedoe wilden weten gingen liever te rade bij waarzeggers of kaartleggers en zochten hun geluk bij klavertjes vier, hoefijzers en lieve vrouwe beestjes.

Voor hen met zere ogen was er het maarts sneeuwwater en dan de kruinoot of een stuk klipzout in een lederen zakje op de horst gedragen gaf toch zoveel genezingskracht.

Ook omwille van hun gedragingen en hun uitzicht hadden de mensen al gauw aan sommige dieren een bijkomende eigenschap toegerekend waaraan zij dan ook een zeker geloof gingen echten. Zo werden de kat om haar vals karakter en de kraai om haar uiterlijk onafscheidelijk verbonden met de heksen.

Vleermuizen waren als griezelbeesten gedoemd, bloedzuigers van het vee, en wanneer per toeval een vleermuis in het haar terecht kwam was deze er niet meer uit te krijgen en moest het haar dan maar afgesneden worden. Salamanders waren al niet veel beter, die onbeschofte melkdieven. Aan de kinderen werd verteld uit te kijken voor padden want deze naar hun uitzicht voorhistorische monstertjes spuwden vuur naar al wie hen kwaad wilden doen. (mogelijk was dit vanwege de ouders een afdoende manier om deze insectenetende diertjes te beschermen tegen het brutale geweld van de kinderen).

Bij de spinnen familie vond men er griezige en alledaagse; er werd dan ook een dubbele betekenis gehecht aan het zien van een kohbe. Zag men ze s'avonds dan was het ongeluk, zag men ze s'morgens dan betekende dit geluk.

En wie kon er nu iets lelijks uitdenken voor een klein "lieve vrouwe beestje" of "lieve heer beestje" of een "pimpernelletje....". De namen die men er aan gaf waren al zo lieflijk dat dit kleine ding dan ook een symbool werd voor geluk.

Ook de sierlijke zwaluw, de bouwmeester onder de vogels, werd als gelukshode gekenmerkt. De boeren zagen hem dan ook gaarne in de lente terugkeren naar hun hovingen. En de blinde vroetende mol met zijn zachte pels mocht eveneens aantreden bij de gelukaanbrengers. Een mollopoot in de broekzak gestopt bracht geluk met zich en dit middelje werd dan ook gretig aangewend door de lotelingen. Het mollepootje moest er dan voor zorgen dat het lot hen welgevallig was zodat zij geen dienst moesten doen in het leger.

De haan was helemaal iets speciaal. Deze was het symbool van vruchtbaarheid en afweer van boze invloeden. Het hanegekraai had de magische kracht de zon te doen opgaan aldus warmte en vruchtbaarheid brengend. De groeikracht van de akker stelde men zich voor als een haan en die kracht zat hem vooral in de laatste schoof. In deze schoof verborg men dan een levende haan die bij de oogst gevangen werd en met een bepaalde ritus werd geslacht en gegeten bij het oogstmaal (zo werd iedereen deelachtig aan zijn kracht). Dit was dan de zogenoemde "stoppelthane". Dit gebruik ging verloren, alhoewel op sommige plaatsen de oogst nog wordt besloten met een maaltijd, zij het dan met koffie en boterkoeken of met een flinke horrel. Dit volksgebruik uit de oogttijd werd later overgenomen in de kermisgebruiken en gaf aanleiding tot een van de gekende volksspelen, het "haneslaan" waarbij een haan aan een touw opgehangen werd of aan een paaltje vastgebonden, en naar dewelke de spelers konden slaan met een knuppel.

..... De tijden zijn nu veranderd, wij leven in een moderne wereld en evenals sommige boeren van eertijds geloven wij niet meer in heksen en spoken, wij weten wel beter... zo denken wij tenminste. Maar...wij vermijden angstvallig onder een opstaande ladder te lopen, wij leggen mes en vork niet gekruist op ons bord. Wij voelen ons onbehagelijk wanneer wij met dertien aan tafel zitten. Wij doen geen belangrijke zaken op een vrijdag wanneer die bovendien op de dertiende van de maand valt, en wanneer wij bij heldere hemel een vallende ster opmerken kunnen wij niet nalaten in ons binnenste een stille wens te doen.

Patrick Waeytens.

Overslag.

door E.H. Strobbe.

Ten tweede hebben de ghemeente van den Overslagh en Zuyddorpe ten jaere 1707 gebouwt hunne nieuwe kercke, waartoe sy veel schulden hebben moeten maecten voor soo een kleyne gemeente, en dat het vierde paert van de parochie van Wachtebeke van de omwoonders, alle Sondaghen en heiligidaghen den goddelycke dienst komen hoeren van dientijdt af, tot nu noch daeghelycks, om dies wille hunne parochie groote en wijt light uytgestreckt, en veel parochianen sterck zijn en bij ons veel gemakkelijker bedient worden van de H.Sacramenten en horen van het wort Godts.

Ten derde hebben wij alhier eenen last van arme menschen, en alle jaren tot kort comen om deselve te onderhouden, gelijk wij komen aantoonen bij het doen van de jaerlijcksche rekeninghen. Over den selven armen en alle jaeren eenen generalen omeganck moeten doen, en de ghemeente om den selven armen te onderhouden, ja self diveirsche reisen bij syn Hoogweerdigheid onsen tegenwoordighen Bisschop hebben gebedeb om een aalmoes voor onse armen, die ons noyt voorbij gesonden en heeft, maer telcken keere een gift gegeven heeft om de arme menschen te onderhouden. En als van ons worden afgetrocken die inwoonders woonende nu op deselve limieten syn wij noch minder in staat, om onse armen te onderhouden, want de goederen die de armen compiterende syn liggen al op Staten bodem, die belast met grote en sware lasten, daer maer een weynich jaerlijcks van overschiet, sodat somtijds tot ons leetwesen, we souden moeten dien, dat de arme menschen hun souden adresseren bij de ghereformeerden om van hun onderhouden te worden, daer sy self wel toe aangesocht sijn, om bij hen te komen en dat het somtijds te vreesen soude sijn van te veranderen van religie.

Ten vierden worden wij alhier bedient van de Eerw. paters Recolletten die geen vaste inkomsten en trecken van thienden of andersints, maar hun goede diensten voor ons doen in het bedienen van de H; Sacramenten en die ook moeten leven op aalmoesen en sijn desleve alhier ghestelt in den jaere 1692 van den alsdan wasende Bisschop om de plaetse te bekleden als pastoor van Zuiddorpe enden Overslagh.

Ghelijck het klaarblijkelijk is, dat in den jaere 1634 den eersten pastoor op Zuyddorpe is ghekomen, na de verlossinge van de waters, die als dan ook was pastoor van den Overslagh en de selve plaetsen altijdt van pastoors bedient tot in den jaere 1692 synde als dan gheweest pastoor van Zuiddorpe en Overslagh G. Clays, soo dat het soone klaer is dat die huysen die nu tegenwoordigh op de limiet staen en de inwoonders vandeselve noyt onder de parochie van Wachtebeke en hebben ghehoort of van de pastoor van het voern.

Wachtebeke sijn bedient gheweest, het blijktt ook met de register op de doodthoeken dat in den jaere 1660 alhier begraven is Pieter Kieps (lips), koster van den Overslagh, en in den jaere 1679 mede selve eerw. Paters dese plaetse commen bedienen, als pasters met die conditie dat sijne voern. Hoogweerdigheydt voor deselve paters souden houwen een huys om daer te wonen en hetselve huys altijdt onderhouden.

Gelijck tegenwoordigh noch ghedaen wordt door zijn Hoogw. onsen tegenwoordighe Bisschop, met die conditie dat de Gemeentenaren selve paters moesten onderhouden, en soo ons dat deel van ons oude Gemeentenaren ontrocken wordt, hetgeen wij niet en betrouwen, soo sullen het klijn overblijvende gemeente niet in staet zijn ondeselve eerw. Paters te kunnen onderhouden en sullen dieselve Paters altijd sijn om die mensen te bedienen, ja zelfs die kinders instrueren, bereyt maken tot het doen van hun 1^e communie, want die mensen en sullen hunne kinders naer Wachtebeke niet senden, hetgeen een groot ure vandaer is om naer de leeringhe te gaen.

Het blijkt ook gelijk wij oock noch kunnen aantoonen dat depolder van St. Elooi (Eloy) oock altijd ghestaen heeft onder de pastoors van Zuyddorpe en den Overslagh en oock altijd parochie van Zuyddorpe is gheweest en met het reactaet van Limietschijdinghe is gekomen aan de koninck van Spagnien in den jaere 1669 en nochtans altijd gebleven kerkelijk van den Overslagh tot heden toe, sonder veranderinghe. Eyndelijk begrouwend op de Goedheydt van den Eerw. Heer Pastoor van Steckene, onsen tegenwoordigen Heer landsdeken onder wiesen gehoorzaamheydt wij staan dat hij ten onsen voordeel sal helieven te rescriberen en onsen dringende noodt aan sijne voornoemde Hoogw. te kunnen geven, betrouwende zijn voorn. Hoogw. de saecken op den ouden voet sal laeten op deoverhonderjarighe possie.

('t is de gratie enz...)"

Nog een smeekschrift om geen kerk op te richten te Zuiddorpe. Afschrift volgens instructie 24-8-1787 (Blommaert).

" 't Is net een aldergrootste eerbiedigheit dat wij de hoog gecommiteerde notabels en de insetene der gemeente van den Overslag ootmoediglijk verthoonen aan uwe doorluchtigste Hoogweerdigheydt de volgende artikels.

Het is nu reeds de hondert en veertig jaeren dat wij en onze voorouders gerustelijk den Roomschen Katholiken godsdienst geoeffent hebben en de kercke van den Overslag de welke met authoritheydt en de consent van uwe doorluchtigste hoogweerdigheits voorzaeten gesticht ende tot nog in goeden stand behouden op het grondgebied van zijne keyserlijke majestheyt om onder deselfs bescherminge bevrijd te kunnen wezen van alle onheilen ende vervolgingen, waer soo meenigmael onze voorouders zijn aen uytgesteld geweest ten tijde van de voorgaende eeuwe, te weten in het jaer 1634 aen de verwoesting en overstromingen des waters en in 1647 aen de verjaeginge der priesters, sluyten van onse kercke op Zuyddorpe en de beletten van den godsdienst. Vervolgens hebben wij in het jaer 1692 door de herderlijke macht van uwe doorluchtigste Hoogweerdigheids, altijd bekomen, twee Eerw. Paters Recolletten dewelke door ons met groote liefde zijn geallimenteert, dewelke aan ons als ware herders en de zielbestierders de noodige onderwijsingen in de Roomsche Kath. Religie het woord Gods en de H.H. Sacramenten met groote neerstigheit hebben bedient.

Nochthans tot ons groote droefheid ende misnoegen is sonder onsen kennisse door enige ons geluck en rust-beneydende personen op onsen naam een smeekschrift behandigt aen de Edelheeren van het achtbaer magistraet van ons ambacht Axel ende door hun een Requeste opgesonden om haere hoogmogende heeren Staeten van Holland, indewelcke versocht word om te mogen oprechten een nieuwe Roomsche Kercke in een schure op Zuiddorpe een volstreckte ure van ons afgelegen ende aldaar te onderhouden eenen priester ten laste van ons gemeynthe ende dewelke wij hier geenszins nodig hebben, mochte het selve en zoude niet kennen geschieden, sonder grooten schaede en de aengelegenheyt, soo van onzen goddelijke dienst als van alle soo geestelijke als tijdelijke affeirens, vermits vier deelen van vijf der insetenen, voor den van deze nieuwe, als van onse tegenwoordige kercke soudent afgelegen wesen. Waert hijaldien dat wij als onderzaten van dese nieuwe kercke gerekend moesten worden dit in geval soudent de goderen, soo van kercke als armendisich vervallen onder de directie ende bestiering van het magistraet ende van de Weezen komen binnen Axel, insuck geval soudent de arm-kinderen deser gemeynthe opgevoet ende onderhouden worden inde gereformeerde Religie dewelke wij tot heden door de milde aalmoesen der goede insetenen hebben trachten te behouden.

Dese en meer andere redenen, hebben ons onderschrevenen beweegt om in uwe doorluchtige hoogweerdigheyt goed oordeel ende discretie, vaderlijke genaede ende herderlijke sorge aen te bevelen, aen wie wij erkennen ons geestelijk welzijn ende zielsbestier af te hangen, ootmoediglijk biddend dit smeekgeschrift in danck te aenveirden ende ons uwe toevertrouwde schaepe met onse kercke en uwe krachtige bescherminge te ontfangen enz...."

Dit schrijven werd hernieuwd in 1789.

" Aen sijne Doorluchtigste Hoogweerdigheyt Ferdinandus Maire Prince van Lockewiz. Biscop van Gend.

Verthoonen seer Reverentelijck de omschreven insetenen van den Overslagh en aangelegen polders onder de jurisdictie van de Hoogw. Heeren, Staeten van Holland, hoe zij nu sedert 2 jaeren in groote moeilijkheden en sware belastingen wegens onzen Roomsche Cath. Godsdienst gedompelt zijn door het stellen van eenen pastoor op Zuiddorpe, daar zij ende twee voorouders te voren seer (sedert 1692) gezusterlijk onder de bestieringen van twee paters recolletten missionarissen ende kercke van den Overslagh seer hoffelijk bedient sijn geweest van de H.H. Sacramenten, sermoen ende christelijke leeringen enz..., onderwijsingend de voornoemde kercke op den Overslagh, was ende is ons seer welgelegen ten opsichte van onse wooningen ende schoone wegen, ons even gerieflijk voor onse negotien ende levensmiddelen ende door de mildtijt van sijne Doorl. Hoogweerdigheyt voor laeten (slaven) en omgekeerd de aalmoesen van onse voorouders aldaer gebouwd ende totnu toe in goeden staet gehouden, vereerlijckt met de reliquien van de H. Cornelius, H. Antonius ende H. Cassianua met de confreries ende aflaten etc. etc.

(wordt vervolgd)